

Berntsen bryter sine egne miljømål

Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen har rukket å bryte åtte mål fra sine miljøpolitiske redegjørelser til Stortinget.

N&M Bulletin

Jon K. Berg

Berntsen holdt for to uker siden sin miljøpolitiske redegjørelse for Stortinget. Dette var hans femte siden han ble miljøvernminister i 1991. Redegjørelsene har blitt demonstrasjoner på mål som ikke holdes.

N&M Bulletin har gått gjennom alle Berntsens redegjørelser, og har funnet åtte konkrete mål som allerede er brutt av den samme regjeringen.

- Har ikke gått så raskt

På enkelte områder har det ikke gått så raskt som vi trodde det skulle gjøre. Dette viser at miljøpolitikk innebærer en stor og vanskelig snuoperasjon, sier politisk rådgiver i Miljøverndepartementet (MD), Unni Mathiesen i en kommentar til N&M Bulletin.

Målene er disse:

1. mål (1991): «Økonomiske virkemidler som tilskudd til enøk-tiltak er et element i en strategi for å få fortgang i å begrense bruken av fossilt brensel».

Resultat: Enøk-tilskuddene falt bort fra 1994.

2. mål (1991): «Det vil gi helt gale signaler dersom Norge nå, helt alene og på tvers av andre europeiske land, skulle gå bort fra de nasjonale mål som er satt for å begrense utslippene av klimagasser».

Resultat: Berntsen kunngjorde tidligere år at det nasjonale CO₂-målet er oppgitt.

3. mål (1992): «Vi står fast ved våre mål når det gjelder avløpsrensning. Bakgrunnen for satsingen er at utslipp av næringssalter og miljøgifter har ført til betydelige miljøproblemer lokalt i Norge».

Resultat: Statens forurensningstilsyn (SFT) har allerede slått fast at målet om 50 prosents reduksjon av nitrogenutslippene først kan nås i 2000, og ikke innen år 1995 som Norge tidligere har forpliktet seg til. I tillegg har MD nå utsatt vedtakene om

avløpsrensning ved kommunale avløp i ytre Oslofjorden.

4. mål (1992): «Når det gjelder NO_x-utslippene må vi arbeide for gjennomføring av de målsettinger vi sammen med 11 andre land har sluttet oss til, nemlig om ca. 30 prosents reduksjon av NO_x-utslippene innen 1998 i forhold til nivået i 1986».

Resultat: Berntsen har kunngjort at målet ikke vil nås. Regjeringen regner med at NO_x-utslippene bare reduseres med 11 prosent fram til 2000.

5. mål (1993): «For flere av miljøgiftene er nordsjødeklarasjonens reduksjonsmål allerede innfridd. For de øvrige stoffene vil de nødvendige tiltak og virkemidler for å nå målene bli utarbeidet så snart tilstrekkelige kunnskaper foreligger».

Resultat: Ifølge SFT er det en rekke mål om miljøgifter i Nordsjø-deklarasjonen som ikke vil nås. Det gjelder blant annet kvikksølv, sink, nikkel og TBT.

6. mål: (1993): En plan om reduksjon av NO_x-utslippene vil foreligge innen 1993.

Resultat: Planen er ennå ikke kommet.

7. mål (1993): Forurensningsloven skal gjøres gjeldende for samferdselssektoren innen kort tid.

Resultat: Dette er fortsatt ikke skjedd.

8. mål (1993): «Regjeringen har satt i gang arbeidet med en handlingsplan mot klimaendringer som skal være ferdig i løpet av året».

Resultat: Planen er ennå ikke kommet.

I redegjørelsen i 1994 gjenntas mange av de samme målene, å lage handlingsplaner for NO_x og klimagasser, og å gjøre forurensningsloven gjeldende for samferdsel.

Nye løfter i år

I årets redegjørelse kommer Berntsen med nye løfter: det skal lages en nasjonal handlingsplan for biologisk mangfold, og det skal legges fram en stortingsmelding om klima og barskogvern i nær framtid. Spørsmålet er i hvilken grad miljøvernministeren vil klare å oppfylle disse målene?

Forskere vil øke den sure nedbøren

side 3

Berntsen kritiserer Hydros miljøanalyse

side 4

Nina: Barskogvernet må femdobles!

side 5

Statssekretær: Enøk-tilskuddet kan bli innført igjen

side 7

Naturvernere går mot fuglefredning

side 16

Natur & miljø Bulletin

Norges Naturvernforbund

Ansvarlig redaktør: Jon Knut Berg

Red. sekr: Ole P. Pedersen
Journalist Jens P. Toldnæs
Postboks 2113 Grünerløkka
0505 Oslo

Bankgiro: 1720.05.00717

Postgiro: 0803 50 94602

E-post: <red.naturvern-@oslonett.no>

Telefon: 22 71 55 20

Telefax: 22 71 56 40

Neste utgave: 9. juni 1995.

Annonser tlf: 22 71 92 20
Annonser fax: 22 71 92 38
Produksjon: Gan Grafisk
Trykket på Cyclus, 100 prosent
resirkulert papir.

Natur & Miljø Bulletin er
medlem av Den norske
fagpresses forening, og
tilsluttet Fagpressens
redaktørplakat.

Kampanje for kloakk

NRK Dagsrevyen fører en utrettelig kampanje for å la kystkommuner på Sørlandet slippe å rense kloakken for nitrogen. I denne intense kampen er det ikke rom for nyanser.

Flere kommuner langs kysten i Sør-Norge er livredde for at de nå må rense kloakkutslippene fra egen befolkning. Så langt har de lyktes i å få miljøvernministeren til å trenere saken.

Argumentet som i månedsvis har strømmet mot oss fra skjermen, er at litt kloakk fra Larvik og Mandal er ubetydelig for det totale miljøet i Nordsjøen. Hvorfor skal det investeres for millioner på millioner av kroner når forskerne ikke kan måle effekten? har vært omkvedet.

I denne kampen for fri flyt av kloakk, har argumenter for det motsatte standpunktet enten blitt neglisjert eller latterliggjort. Slik er det da også gjerne i kampanjejournalistikk av den gammeltdagse sorten.

Det er spesielt to argumenter som har druknet i Dagsrevyens møkkagraving. Det ene er hensynet til det lokale miljøet. Store mengder nitrogen i sjøen fører gjerne til algeoppblomstring, noe som igjen svekker livsvilkårene i sjøen. Forskerne har registrert en betydelig nedgang i oksygeninnholdet i Oslofjorden de siste årene.

I tillegg gir nitrogenutslippene mer håndfaste effekter i form av grønne og slimete steiner i strandkanten. Det er forunderlig at ikke turistnæringen på Sørlandet har vært mer aktiv for å få kommunene til å rense utslippene til badeområdene.

Det andre argumentet går på våre internasjonale forpliktelser. Her kan det trekkes en parallell til arbeidet mot sur nedbør. Norge har redusert sine svovelutslipp med godt og vel 60 prosent siden 1980. Det har aldri blitt stilt spørsmål om berettigelsen av dette, selv om det ikke alltid har vært påvist lokale effekter av rensingen. Hensynet til landenes felles miljø har veid tyngst.

Internasjonalt samarbeid er fundert på at alle yter sin skjerv. Gratisspassasjerer har dessuten dårlig påvirkningskraft. Hvordan skal vi få briter og tyskere til å rydde opp i sitt svineri hvis vi unnlater å gjøre noe med vårt?

NRK Dagsrevyen har fokusert på én side ved denne saken, og det er en viktig side – det skal ikke underslås. Det er imidlertid stor fare for at miljøet i våre kystområder kommer til å lide stort ved at kommunene slipper unna rensningen. Og nettopp det poenget fortjener kanskje å komme fram på TV-ruten?

Gjestekommentar

Energiproduktivitet – et nøkkelbegrep

Øystein Dahle

Styreformann, Worldwatch Norden

Det er mange av oss som er opptatt av de utfordringene som ligger i å utvikle et bærekraftig samfunn. Stadig flere er villige til å innrømme at de utviklings-trekkene som preger dagens samfunnsutvikling ikke er bærekraftige. Det er erkjennelsen om at dagens forbruksbilde ikke er opprettholdbart, og at betydelige forandringsprosesser må gjennomføres, som er selve motoren hos de aktørene som er villige til å påta seg å lede ferden videre. Utfordringene dekker all menneskelig virksomhet, men det blir også stadig klarere at ett innsatsområde er viktigere enn alle de andre: nemlig å utvikle et bærekraftig energisystem. Et bærekraftig fremtidssamfunn må bygges på et bærekraftig energisystem.

Dermed melder spørsmålet seg ganske raskt om hva et bærekraftig energisystem egentlig er. Mange trekker på skuldrene når de fornybare energialternativene bringes på bane, og enøk-begrepet har tatt knekken på seg selv. Energi er utvilsomt den dynamiske kraften som har muliggjort den moderne samfunnsutviklingen, men på mellomlang og lang sikt er det ikke noe alternativ uten de fornybare energikildene. Og i det bildet vil solenergi, direkte eller indirekte, dominere arenaen.

Men like viktig – for ikke å si enda viktigere – er utviklingen av etterspørselen for energi. Samtidig med at forskere og teknikere utvikler et fornybart forsyningssystem, må en hær av andre aktører aktivt og aggressivt endre bruksmønsteret for energi i alle sektorer.

La oss med en gang bli enige om at disse anstrengelsene ikke må organiseres under overskriften

ten enøk. For 25 år siden var dette begrepet fullt av håp og optimisme. Teknisk sett var mulighetene bortimot ubegrensede, politisk var begrepet ukontroversielt. Men likevel har enøk-innsatsen vært totalt utilstrekkelig. Dagens viktigste samfunnsmessige spørsmål er faktisk hvorfor ikke mer har skjedd på et felt oversvømmet av positiv velvilje. Hvilke institusjonelle barrierer har hindret fremgang, og hvilken begrepsmessig blokkering har hindret utvikling på vårt viktigste arbeidsfelt?

Pionérer som Amory Lovins og Thomas Johansson har vist veien sammen med Gerald Leach, Lee Schipper, Ernst von Weizsäcker og mange andre. Energiforbruket i moderne samfunn kan reduseres til halvparten dersom et så ambisiøst mål legges til grunn for et omfattende, 25 års program. La energiproduktiviteten være overskriften for et slikt program. Alle kjenner produktivitsbegrepet. I tiår etter tiår har uendelige produktivitetstiltak redusert behovet for menneskelig arbeidskraft, inntil de moderne samfunnene ikke lenger finner beskeftigelse for villige hender. Tilsvarende innsats er påkrevet for å bedre energiens produktivitet. Kanskje må prisen på energi økes, for at motiveringen skal bedres. Tilsvarende skapte prisen på arbeidskraft interesse for å redusere behovet.

Det er utviklet teknologi for gigantiske forbedringer, tiltakene venter på å bli gjennomført. Det er rett og slett uforutsvarlig i dagens globale energibilde å akseptere at så lite gjøres. Økt energiproduktivitet må bli et nasjonalt satsningsområde, på dette feltet vil vi gjerne vise vei, være pådriver og banebryter.

Forskere vil ha mer sur nedbør

En internasjonal arbeidsgruppe, hvor Norge deltar, foreslår å øke den sure nedbøren med fem prosent. Motivet er å spare penger.

N&M Bulletin

Ole P. Pedersen

På forrige forhandlingsmøte innen den europeiske svovelavtalen, la arbeidsgruppen fram et notat som skisserer økt nedfall av sur nedbør.

Notatet handler om konsekvensene av kjøp og salg av utslippskvoter mellom avtalelandene. Norge er en pådriver for å få i stand en avtale om slike kvotebyttinger.

Notatet, som N&M Bulletin har fått tilgang til, viser at det å tillate mer sur nedbør kan redusere rensekostnadene med nærmere 20 prosent. Konse-

kvensen er at utslippene øker med opp til sju prosent, ifølge foreløpige modellberegninger.

- Ingen er for i dag

Arbeidsgruppen består av forskere fra elleve land. Foreløpig har ikke gruppen fått gjennomslag for sitt forslag hos politikerne.

– Det er ingen land som har gitt formell støtte til dette forslaget. Arbeidsgruppens forslag anses ikke som ferdig utredet. Derfor er de satt i hakeparantes i rapporten, sier Mari Sæther, rådgiver i Miljøverndepartementet, til N&M Bulletin.

- Bra å redusere kostnader

Sæther sier at prinsippet med kjøp og salg av utslippskvoter («felles gjennomføring») gir økt nedfall enkelte steder, og redusert miljøbelastning i andre områder.

– Utslippsforpliktelsene blir fordelt på en noe annen måte enn i dagens avtale, men endringen skal ikke belaste et tredje land på en urimelig måte. Norges syn er at det er bra hvis vi på denne måten kan redusere kostnadene, uten at miljøbelastningen totalt sett øker. Men vi er selvfølgelig ikke interessert i et system hvor for eksempel England kan kjøpe store svovel-kvoter av Spania, understreker Sæther.

- Håpløst

– Slik forslaget er nå, er dette håpløst. Det er tull å godta økte utslipp, særlig når vi vet at dagens utslipp allerede er alt for høye i forhold til det naturen tåler, sier Tore Killingland, fagsjef i Naturvernforbundet, i en kommentar til N&M Bulletin.

Killingland mener forslaget kan hindre teknologiutviklingen. I stedet for å satse mer på

å gjøre teknologiske sprang framover, vil landene kjøpe seg ut av svovelproblemet, ved å gjennomføre billige tiltak i andre land.

Problemet for mange land er at det blir svært dyrt å redusere svovelutslippene ytterligere. I den situasjonen, griper de begjærlig til ideen om kjøp og salg av kvoter. Ulempen er at et slikt system foreløpig ser ut til å føre til at de totale svovelutslippene faktisk øker.

Arbeidsgruppens arbeid skal følges opp på et møte i Oslo til høsten, hvor avtalelandene skal diskutere regler for kjøp og salg av utslippskvoter.

Norge ønsker også å gjennomføre prinsippet om bytting av utslippskvoter innen avtalen om å redusere utslippene av nitrogenoksider (NO_x). Men ifølge norske myndigheter vil det ta tid før spørsmålet kommer opp i disse forhandlingene.

Norge dårligst på fjernvarme

Norge er suverent dårligst i bruk av fjernvarme i Skandinavia. Investeringene er på et bunnivå.

N&M Bulletin

Ole P. Pedersen

I en ny rapport fra Statistisk sentralbyrå (SSB), går det fram at fjernvarmebruken i Norge er bare én prosent i forhold til forbruket av elektrisitet. I Sverige og Danmark er tallene henholdsvis 32 prosent og 77 prosent. Danskene bruker altså bare rundt en fjerdedel mer elektrisitet enn fjernvarme.

Produksjonen av fjernvarme i Norge økte med fem prosent fra 1992 til 1993. Totalt ble det levert 1,1 TWh, til en pris av 25,2 øre/kWh. Men samtidig var investeringene i 1993 de

laveste som er registrert, nemlig 54 millioner kroner. Ifølge SSB ble investeringstoppen nådd i 1988, med 395 millioner kroner.

Trondheim og Oslo er de største brukerne av fjernvarme i Norge. De to byene står for to tredeler av fjernvarmeforbruket i Norge.

Uten kunnskap?

– En årsak til at Norge er dårligst i Norden, er kostnadene.

Nordisk bruk

Sverige	43 TWh
Danmark	29 TWh
Finland	27 TWh
Island	2 TWh
Norge	1 TWh
Produksjon av fjernvarme i Norden i 1993 (Danmark: 1992). Kilde: SSB.	

Vi har tilgang på billig elektrisitet. Dessuten er det dyrere å legge fjernvarmerør i grunnen i Norge enn i de andre nordiske landene. Det sier Knut Herstad, administrerende direktør i Energiforsyningens fellesorganisasjon (Enfo), i en kommentar til N&M Bulletin.

Herstad mener økte priser på elektrisitet vil øke mulighetene for fjernvarme i Norge. Enfo stiller imidlertid spørsmålstegn ved om Norge har nok kompetanse på å bruke fjernvarme, ettersom det er få bygninger som har installert varmtvannsradiatorer.

– Det er mulig vi må se på fjernvarme med nye øyne, og prøve mer desentraliserte løsninger, sier Herstad. Han mener det kan være en mulighet for blant annet mindre borettslag å ha egne fjernvarmeanlegg.

Protest mot renere maling

Et forbud mot skadelig skipsmaling bekymrer den europeiske verftsindustrien.

EU ønsker å forby tinn og kobberbasert bunnmaling på skip. Forbudet kan bli vedtatt allerede i sommer. Produsenter av skipsmaling arbeider nå for fullt for å utvikle et alternativ til den gamle bunnmalingen.

Den europeiske verftsindustrien er bekymret for forbudet. Grunnen er at den den gamle malingen er så effektiv mot groing på skipskroene at dokkingintervallene har ligget på fem år. Dersom en ny miljøvennlig maling vil bli mindre effektiv, frykter verftsindustrien at rederiene vil benytte verft utenfor Europa for å unngå forbudet, skriver shippingorganet Inside Information.

Berntsen kritiserer Hydros miljøanalyse

Langsiktige miljøkonsekvenser av kjemikalieutslipp er ikke vurdert i miljøutredningen for Njord-feltet i Nordsjøen. Miljøverndepartementet (MD) har også flere andre ankepunkter mot Norsk Hydros konsekvensanalyse.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

I et brev til Nærings- og energidepartementet (NED), kommer MD med klar kritikk av Norsk Hydro. Særlig påpeker MD at oljeselskapet har en mangelfull vurdering av vanlige utslipp til sjø.

«I [konsekvensutredningen] for Njord er det ikke foretatt en nærmere drøfting av mulige

langtidseffekter av tilsatte kjemikalier», heter det i brevet. MD ber Norsk Hydro om å gjennomføre vurderingene, i forbindelse med at selskapet senere skal søke om utslippstillatelse fra plattformen. En slik utslippstillatelse kan gis av Statens forurensningstilsyn (SFT).

Ny teknologi for lavere utslipp

MD ønsker også at Norsk Hydro ser nærmere på muligheten for å installere såkalte «lav-NO_x-brennere». Det er gass-turbiner med høyere effektivitet enn tradisjonelle turbiner. De fører til lavere utslipp av nitrogenoksider (NO_x). MD ber også om at oljeselskapet bidrar til å utvikle ny teknologi for å redusere utslippene av flyktige, organiske forbindelser (VOC), fra lasting av råolje på feltet.

Norsk Hydro mener et tiltak

for å begrense skadene ved et akutt oljeutslipp, er å sette fyr på oljen.

MD reagerer

MD reagerer på dette, og påpeker at oppsamling av olje er hovedstrategien for norsk oljevern. MD påpeker også at miljø må være en viktig faktor i beredskapen ved en eventuell utblåsning. Det går ikke fram av konsekvensutredningen om Norsk Hydro har vurdert miljø i denne sammenhengen.

MD mener forøvrig at vurderingen av utslipp til luft og akutte utslipp er god.

Velger CO₂ framfor NO_x

Informasjonssjef i Norsk Hydro, Kama Strand, sier i en kommentar til N&M Bulletin at Norsk Hydro nå skal vurdere alle kommentarer som er kommet inn til konsekvensutred-

ningen.

– Vi har nå en løpende kontakt med SFT. Innen oktober 1996 skal vi ha sendt tilsynet en søknad om utslipp fra feltet, sier Strand.

Norsk Hydro skal vurdere om det er teknisk mulig å pumpe boreslammet ned i borehullet igjen. Det vil redusere utslippene til sjø. Samtidig har selskapet bestemt seg for å redusere CO₂-utslippene, på bekostning av NO_x-utslippene.

– Turbintypen på Njord kan ikke bruke en såkalt lav-NO_x-brenner. Vi har i stedet valgt en type som reduserer utslippene av CO₂. Det var en større miljøgevinst å hente der, sier Stranda.

Regjeringen går inn for utbygging av Njord-feltet. Saken ble oversendt Stortinget i forrige uke, og kommer opp til behandling senere i vår.

- Barskogvern må femdobles!

Norsk institutt for naturforskning (Nina) mener at barskogvernet minst må femdobles i forhold til i dag. – Utviklingen er dramatisk, framholder forskerne.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Ninas mål er milevidt fra miljøvernminister Thorbjørn Berntsens. Norge har i dag vernet bare 0,84 prosent, eller rundt 500 kvadratkilometer av den produktive barskogen. Berntsen vil nå utvide dette til 600 eller 650 kvadratkilometer.

Likevel er det langt fram til de fem prosentene som Nina-forskerne mener er nødvendig. Fem prosent tilsvarer hele 2700 kvadratkilometer skog.

Rapporten fra Nina er laget som ledd i arbeidet med den bebudede stortingsmeldingen om barskogvern. I den interne høringen ønsket Finansdepartementet å vite hvor stort behovet for utvidet barskogvern egentlig er.

Dramatisk

Nina mener det haster å få vernet den såkalte naturskogen, altså skog som har vært relativt

urørt i lang tid.

Forskere viser til at bare ti til tju prosent av skogarealet i Norge nå kan defineres som naturskog, samtidig som halvparten av landets truede og sjeldne arter er knyttet til skog.

De siste 25 årene er 33 prosent av den produktive naturskogen i øst- og midt-Norge blitt gjenstand for store inngrep fra skogbruksnæringen, og 44 prosent av det høyproduktive arealet i lavlandet.

Bare sju prosent av naturskogen ligger mer enn to kilometer fra nærmeste bilvei. Det er også svært få store, sammenhengende skogområder igjen.

– Denne utviklingen er dramatisk, skriver Nina-forskerne i sin rapport.

Store mangler

Nina har også evaluert den eksisterende verneplanen for barskog. Forskerne har kommet fram til at verneplanen har store mangler. Flere verdifulle skogtyper er dårlig representert. Det gjelder for eksempel kystbarskogen på Vestlandet og i Midt-Norge, og høyproduktiv skog i lavlandet. Planen har heller ikke fanget opp de mest interessante forekomstene av artsmangfold.

«Verneplanen har bare i begrenset grad lyktes med å ta vare på viktige deler av mangfoldet knyttet til barskog. Det

er sterkt påkrevet å øke arealrammene for vern av barskog,» skriver forskerne.

– Vi var vel for snille, og ga bort for mange konfliktområder til skognæringen. Det førte blant annet til at det ble for få høyproduktive naturskogområder med i planen, førstekonsulent Ivar Haugen i Direktoratet for naturforvaltning (DN) til N&M Bulletin.

Mye vil ha mer

Finansdepartementet har fryktet at det vil komme stadig nye krav om utvidelse av barskogvernet, slik at statsbudsjettene i mange år framover blir belastet med store erstatningsbeløp.

Til det svarer Haugen at mye tyder på at næringen selv ønsker økt vern av den verneverdige skogen, fordi den selv ikke er fullt ut i stand til å sikre verneverdien. Dette er også et resultat av økte miljøkrav i markedet i Europa.

Samtidig kommer det fram stadig ny kunnskap om arter og deres leveområder – kunnskap som endrer oppfatningene om hvor mye som må vernes.

Stortingsmeldingen om utvidet barskogvern kommer i løpet av nær framtid. Da vil DN ha muligheten til å innføre midlertidig vern av aktuelle områder, for å forhindre at skogeiere hogger ned skogen av frykt for vern.

– Lovverket kan sikre barskogen

Landbruksdepartementet må bruke sine virkemidler til å sikre den barskogen som ikke blir vernet, mener førstekonsulent Ivar Haugen i Direktoratet for naturforvaltning (DN).

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Norsk institutt for naturfors-

kning (Nina) har dokumentert at behovet for barskogvern er fem ganger større enn dagens vern. Regjeringens planer vil nesten ikke bedre vernesituasjonen.

– Hvordan skal da DN forhindre at mesteparten av den norske naturskogen blir ødelagt?

– Vi må få Landbruksdepartementet til å bruke sine virkemidler til å sikre naturområder, for eksempel gjennom

skogbruksloven. I tillegg må staten si nei til tilskudd til skogsbilveier og drift i de verneverdige områdene, sier Haugen.

I tillegg mener han at driftsformene må legges om i de områdene som ikke vernes. Men inngrepene må være svært små hvis en naturskog skal beholde sin verneverdi, understreker han.

Takk for støtten!

NORSK VEKST

Felleskjøpet Østlandet

ELLO

A/S Ello, Postboks 2160 Løkkemyra
6501 Kristiansund N.
Telefon: 715-82411

Norske Felleskjøp

THERMTECH AS

Adress:P.O. Box 133
N- 6901 Florø, Norway
Tel:+47 57 74 12 77
Fax:+47 57 74 12 89

Thor's Kemiske Fabrikker
Nobel Industrier

Klimaplan på vei?

Signaler fra Miljøverndepartementet tyder på at stortingsmeldingen om norsk klimapolitikk endelig er på vei.

Etter det N&M Bulletin erfarer, vil det være lite nytt å hente i klimaplanen. Målet om å stabilisere norske utslipp av karbondioksyd (CO₂) fra 1990 til 2000, blir ikke nådd.

Det er nå fire år siden Statens forurensningstilsyn la fram et forslag til en tiltakspakke for å stabilisere utslippene av karbondioksyd (CO₂). I to år har en intern arbeidsgruppe i departementene jobbet med saken, for å komme fram til intern enighet i regjeringen om en klimaplan.

Planen er nå på nippet til å bli behandlet i statsråd, før den oversendes Stortinget.

Opseth vant kamp om forurensningslov

Ti års drakamp om grenser for forurensning fra biltrafikken har endt med full seier for bilen.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Forurensningsloven har til nå ikke vært gjeldende for samferdselssektoren. Det har blant annet betydd at luftforurensningen langs veiene kan være så høy den vil, uten at eieren av veien kan stilles til ansvar.

I ti år har Miljøverndepartementet arbeidet med forskrifter som skal begrense luftforurensningen fra biltrafikken. Men ifølge opplysninger N&M Bulletin har fått tilgang til, kommer regjeringen 29. mai

til å legge fram et forslag som får svært liten effekt på luftkvaliteten langs de største trafikkløpene i Norge.

Etter det N&M Bulletin kjenner til, kommer regjeringen til å legge grensene for forurensning ørlite høyere enn EU. EUs grenser er svært lave i forhold til det Statens forurensningstilsyn anbefaler.

- Ørkenvandring

– Sist vinter registrerte Norsk institutt for luftforskning for høy luftforurensning i alle norske byer med målestasjoner. Derfor er det bra at departementene nå er tilbake etter sin endeløse ørkenvandring, sier Tore Killingland, fagsjef i Naturvernforbundet, til N&M Bulletin.

Naturvernforbundet forven-

ter at regjeringens forslag innebærer muligheten til å legge restriksjoner på biltrafikken, når luftforurensningen blir for høy.

- Steng sentrum for trafikk

– I praksis må vi kunne gjøre som i noen byer i Tyskland, at vi stenger sentrum når det blir for ille. I byer som Drammen, Bergen og Oslo kan det bli særlig ille på kalde vinterdager med stillestående luft.

Men Killingland sier at det viktigste nå er at forurensningsloven blir gjeldende for denne sektoren.

– Så får praksisen vise om reglene må skjerpes inn, sier han.

Fredede fugler i fare i Farsund

Miljøverndepartementet (MD) støtter industriutbygging i Lundevågen fuglefredningssområde i Farsund. Det er påvist over 120 fuglearter og en rekke sjeldne planter i området.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Lundevågen ble vernet som fuglefredningsområde i 1988. Etter dette regulerte Farsund kommune deler av området til industriformål i 1993. Tross innsigelser fra de fleste faginstanser stadfestet MD reguleringsplanen samme år.

I planene for utbyggingen går det fram at det skal bygges

en 180 meter lang og 23 dekar stor, steinfylling. Denne fyllingen går inn mot grensen til verneområdet. I tillegg åpnes det for å begrense verneområdets landareal.

I en nylig framlagt rapport konkluderer stipendiat Oddvar Pedersen ved Botanisk Museum at dersom inngrepet gjennomføres, vil det bli stående som et klassisk eksempel på særdeles dårlig naturforvaltning generelt – og av et vernet område i særdeleshet.

I rapporten går det fram at det er knyttet meget store verneverdier til Lundevågen, både som naturtype og som botanisk og zoologisk objekt.

Nina bekrefter skader

Selv om ikke hele området vil bli direkte ødelagt av steinfyl-

lingen, vil mudder og strandvegetasjonen, som er så spesiell for området, bli forandret.

– Slik vegetasjon er avhengig av variasjon i vannmassene på grunn av næringstransport, sier Pedersen til N&M Bulletin. Også en rapport fra Norsk institutt for naturforskning (Nina) bekrefter at området vil bli sterkt skadelidende.

Halvvoksne guttunger

Lokalt har det vært en høylytt, om enn ikke alltid like saklig debatt, om Lundevågen. Varordføreren i Farsund, Odd Djøseland (Frp), har uttalt at grunnlaget for vernet av Lundevågen var å finne i «en fugletelling eller to – utført av noen halvvoksne guttunger fra den lokale fugleklubben».

Årsmøtet i Farsund Frp har

også vedtatt en resolusjon hvor det blant annet heter at «verne- og andre særinteresser har i altfor lang tid lagt en klam og ekkel hånd over alle muligheter til videre industrietablering i kommunen.»

Hån mot naturvernet

På bakgrunn av de nye opplysningene som er kommet fram i utredningene fra Universitetet i Oslo og Nina, ønsker Verdens Naturfond og Naturvernforbundet at MD vurderer saken på nytt. I et brev til departementet betegner de to organisasjonene det som en hån mot naturvernet dersom inngrepet gjennomføres – ikke minst i 1995 – det internasjonale naturvernåret.

OGSÅ KRAFTUTBYGGERE ER NATURVENNER

Vi gjør mye for å lege sår: landskapspleie, arondering, tilsåing av tipper, terskler, utsetting av settefisk m.m.

FHR

Foreningen til Hallingvassdragets regulering
Boks 2481 Solli, 0202 Oslo 2
Tlf. 22 43 50 50

Enøk-tilskuddet innføres igjen?

Statssekretær Gunnar Myrvang i Nærings- og energidepartementet åpner nå for at kommunene igjen kan få tilskudd fra staten til enøk-tiltak.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Regjeringen tok bort tilskuddet til enøk-tiltak i alle sektorer i 1993. Grunnen var at det etter sigende var mange «gratispas-

sasjerer». Mange enøk-tiltak ville ha blitt gjennomført uansett, med eller uten støtte, mente regjeringen.

Nå er den ikke så skråsikker lenger. Til N&M Bulletin sier Myrvang at det kan være verdtifullt å gi kommunene statlige enøk-tilskudd.

Bare kommune

– Styresystemet i kommunene er slik at det ikke fanger opp hva som er lønnsomme energitiltak. Dermed vil statlige tilskudd kunne sette i gang

en del enøk-tiltak som lønner seg, sier han.

Myrvang ser imidlertid ikke behovet for å gjeninnføre enøk-tilskuddet til statlige og private bygg.

– I staten har vi bedre oversikt over behovene enn i kommunene, og i næringslivet har vi bransjenettverket som stimulerer enøk-innsatsen, sier han, og framholder den store enøk-innsatsen i meieriene som referansepuhkt.

Norske bedrifter: for lave energipriser

Vel 30 prosent av bedriftene i Norge unnlater å gjennomføre enøk-tiltak fordi energiprisene er for lave, viser en ny undersøkelse.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Firmaet Energidata i Trondheim har på oppdrag fra Miljøverndepartementet vurdert enøk-aktiviteten i private og offentlige bedrifter i 1993 til 1994. Hensikten har vært å finne ut om bortfallet av de statlige enøk-tilskuddene fra 1. januar 1994 har hatt noen negativ virkning på enøk-aktiviteten.

Energidata gir ikke noe klart svar på dette. Firmaet mener at statlige enøk-tilskudd synes å ha en positiv virkning på enøk-investeringene i nedgangstider, slik tilfellet var i 1989 til 1992, mens i oppgangstider, altså fra 1993, ville enøk-tilskuddene hatt liten eller ingen effekt.

Mer enøk

Energidata har nemlig gjort det paradoksale funnet at etter at

de statlige tilskuddene falt bort, økte enøk-aktiviteten i bedriftene.

Årsaken til dette kan være flere, mener Energidata: økonomisk oppgang, økt investeringsvne, lavere rente og positive framtidsutsikter.

Men hver fjerde bedrift mener likevel bortfallet av enøk-tilskuddene har hatt stor betydning for at enøk-tiltak ikke er gjennomført, altså motsatt av det Energidata har kommet fram til. Spørsmålet som dermed står ubesvart, er om enøk-aktiviteten hadde vært enda høyere i 1993 til 1994 hvis de statlige enøk-tilskuddene hadde fortsatt.

For lave priser

Undersøkelsen viser videre at 30 prosent av industribedriftene har kjennskap til mulige

enøk-tiltak i egen bedrift som ikke er gjennomført. I offentlig tjenesteyting er tallet 45 prosent, og i privat tjenesteyting 20 prosent.

Vel 30 prosent av alle bedriftene oppgir for lave energipriser som en årsak til at enøk-tiltak ikke gjennomføres. 30 prosent er usikker på besparelsen, mens nesten 30 prosent har vansker med å finne finansiering. 25 prosent mener lønnsomheten er for dårlig.

Energidata mener for øvrig at fem prosent av alle bedriftene kommer til å gjennomføre enøk-tiltak i år.

Energidatas rapport er basert på en meningsmåling fra Feedback Research. Et representativt utvalg av 551 private og offentlige bedrifter med over fem ansatte er med i undersøkelsen.

Takk for støtten!

Rieber & Søn
Konsernet

Kraft Freia Marabou

Bæreposer og plastfolier av miljøvennlig polyeten

Norfolier
Tlf. 67 97 94 00

TRANBERG A/S

ORKDAL
KOMMUNE

NGIR
Nordhordaland og Gulen
Interkommunale Renovasjonsselskap
5156 VAGSEIDET

DEVOLD
AMT
Advanced Material Technology
DEVOLD AMT AS

VESTOPPLAND
BILSELSKAP A.S.
Postboks 101, 2801 Gjøvik

Sjeldne isbreer smelter bort

De lenge uoppdagede isbreene i Indonesia er i ferd med å smelte bort på grunn av global oppvarming.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Australske forskere mener smeltingen i provinsen Vest-Iraian støtter opp om teorien om drivhuseffekten, skriver avisen Sydney Morning Herald. Da isbreene var på sitt største i forrige århundre, dekket de et areal på 19 kvadratkilometer, og var flere hundre meter tykke. I dag gjenstår bare tre kvadratkilometer. Ifølge forskerne ved Australias nasjonale universitet, kan de tre hovedbreene på Vest-Iraian snart forsvinne, fordi temperaturen like sør for ekvator stiger raskt. På Vest-Iraian er temperaturen i dag 1,5 grader Celsius høyere enn i 1850.

– En av de største breene er allerede dødsdomt. Det er fortsatt en del is igjen, men den smelter raskt, sier forskerne. Isgrensen har flyttet seg fra 4400 til 4750 meter i løpet av tretti år.

Analyserer olje

Australia skal nå analysere olje som er sluppet ut i sjøen. På denne måten vil myndighetene spore opp skipene som er ansvarlige for forurensningen. Mellom ti og tjue oljeprøver vil bli analysert i år. (Review)

Økte utslipp i USA

Utslippene av klimagasser økte med 0,6 prosent fra 1987 til 1992. Utslippene av CO₂ økte mest, melder Chemical Business Newsbase.

Punktert punkt

Gjenbrukssystemet Grüne Punkt skulle være Tysklands miljøstolthet. To år etter lanseringen er det grønne punktet i ferd med å bli svært ømt.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Hensikten med Grüne Punkt var at all emballasje skulle samles inn og brukes igjen.

Så langt har dette ikke slått til. Isteden hopper søppelet seg opp på mottaksstasjonene, eller det blir eksportert til andre land. Miljøvennlige tyske forbrukere er ført bak lyset, skriver bladet MiljøAktuelt.

Gjenbruk eller reduksjon?

Kanskje er ikke gjenbruk veien å gå. Flere tyske eksperter tar nå til orde for at emballasjemengdene istedet må reduseres. Kullseilingen av Grüne Punkt, tyskernes miljøflaggskip, har satt fart i industri og detaljhandel.

Fagkonsulent i Naturvernforbundet, Helene Bank, har

jobbet med miljøsaker i Tyskland. Hun ser problemene, men er uenig i at Grüne Punkt er en fiasko.

– De ambisiøse målene gjorde at bransjen måtte redusere avfallsmengdene i utgangspunktet, og det er jo positivt, sier hun til N&M Bulletin.

Det som først og fremst hopper seg opp på tyske mottakstasjoner er plast. Bank me-

ner det er bra at det tyske avgiftssystemet, som i begynnelsen var likt for all emballasje, nå er nyansert. På denne måten betaler «miljøsnull» emballasje, som papp, mindre avgift enn for eksempel laminatplast, som er mye brukt.

– Det at det hopper seg opp med plast er ihvertfall en synliggjøring av dette miljøproblemet, sier hun.

Treg miljømerking

Flere land har problemer med sine miljømerker. I Nederland har tre års arbeid ført til merking av fire produkter.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

Den nederlandske miljømerkingsorganisasjonen Stichting Milieukeur har i løpet av tre år laget kriterier for 19 ulike produktgrupper. Forlelpig har bare tre papirtyper, og produktet kattesand, blitt beåret med merket, skriver bladet Miljø-

Rapporten.

Regjeringens miljøråd mener at det dårlige resultatet beror på at bedriftene ikke tror de vil ha økonomiske fordeler av merkingen. Dette til tross for at de få merkede produktene har vist en markert økning i salget.

Videre mener regjeringen at bedriftene blir forvirret av at miljø- og finansministeriet har ulik politikk. Mens miljøministeriet legger til rette for et nasjonalt system, ønsker finansministeriet å vente på et felles EU-system hvor miljøkriteriene vil ligge lavere.

Superkompost

En ny svensk komposteringssteknikk klarer å kompostere et tonn organisk avfall daglig.

Hemmeligheten er mikrobølgestyrt varmeregulering, skriver bladet Ekobrevet. På 10 til 15 minutter varmes avfallet opp til 50 grader Celsius. Mikrobølgene løser også opp eventuelle klumpdannelser som måtte finnes i avfallet, og som ellers ville forsinke nedbrytningen. Det årlige energiforbruket tilsvarer fire mikrobølgeovner av den typen som benyttes i husholdninger. Teknikken er utviklet av utviklingsfirmaet Thoa-throne AB.

Forslaget opp i kommisjonen

En del av disse veiene vil også innebære alvorlige naturinngrep, heter det.

Vedtaket i parlamentet skal nå behandles i EU-kommisjonen og EU-rådet. Det ventes at kommissær for transport, Neil Kinnock, vil gå mot en del av miljøforslagene fra parlamentet.

EU velger jernbanen

Minst 40 prosent av EUs transportmidler skal gå til jernbanen fram til 2010. Maksimum 25 prosent skal gå til nye veier.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Europaparlamentet stemte 18. mai over forslaget til nytt Trans-Europeisk Nettverk (Trans-European Network). I tillegg til maksimums- og minimumsmålne, ble det blant annet vedtatt at det skal lages en miljøkonsekvensanalyse av transportsektoren innen 1998, og at miljøkostnader trekkes inn i kost-nytte undersøkelsene ved

hvert enkelt prosjekt.

Men miljøorganisasjonene er langt fra fornøyde. Paraplyorganisasjonen Transport & Environment mener at planne vil innebære en sterk økning i biltrafikken som følge av nye, store motorveier.

Sørensen nyleder

Valgkomiteén i Naturvernforbundet har innstilt Heidi Sørensen (25) som ny leder i organisasjonen, etter Stein Malkenes. Sørensen gikk av som leder for Natur & Ungdom tidligere i år.

Som nestledere foreslår komiteén Per Aunet, tidligere miljøpolitisk talsmann i SV, og Dag Arne Høystad. Andre som innstilles til sentralstyret er: Tutta-May Endresen, Gunnar Godø, Eli Heiberg og Siv Heidi Ruud. Som vararepresentanter foreslås Yngve Foss, Marit Nyborg og Arbeiderpartiets stortingsrepresentant Ann-eliese Dørum.

Ifølge valgkomiteéns leder, Arild Ådnem, har det vært viktig å få miljøpolitisk bredde i det nye styret.

VIND: Svenske kommuner kan i fremtiden bygge vindkraftverk uten byggetillatelse, skriver MiljøAktuelt.

Miljøkalender

28. mai – 1. juni: Mining and the environment. Konferanse i Ontario. Info: +1 – 705 – 673 6572.

30. mai – 1. juni: Taking nature into account. Konferanse om hvordan nasjonalregnskapet kan reflektere miljøkostnader. Arrangert av Verdens Naturfond, EU og Romaklubben. Mer info: 095 44 – 1400 281 018.

30. mai – 2. juni: Energy '95. Konferanse om effektiv energibruk, arrangert av det danske energibyrået. Mer info: Poul Nilsen, +45 – 7592 2566.

1. – 2. juni: Waste to energy. Internasjonal konferanse i Fredericia, Danmark. Info: +45 – 3391 4491.

6. – 7. juni: Seminar om biologisk mangfold, Stryn. Arrangør: Jostedalsbreen nasjonalparksenter, tlf. 5787 7200.

7. – 9. juni: Miljøgeologisk konferanse 1995 i Bergen. Arrangert av Geologisk Institutt, Universitetet i Bergen, tlf. 5554 4240.

8. – 9. juni: Den fjerde ministerkonferansen om Nordsjøavtalen avholdes i Esbjerg.

10. – 11. juni: Vassdragstreff ved Tovdalselva. Arrangert av Tovdalsvassdragets Verneutvalg. Mer info: Geir M. Køien, 3702 6869.

12. – 13. juni: Gasskonferansen i Bergen. Mer info: 5523 9282.

15. – 16. juni: Internasjonal HKFK-fri konferanse i Oslo. Arrangør: Plastindustriforbundet, 2296 1091.

22. – 23. juni: Miljøvernministermøte i EU.
22. – 25. juni: Naturarvting og landsmøte i Norges Naturvernforbund, Florø. Mer info: Reidar Evensen, 2271 5520.

25. – 28. juni: Konferanse om miljøgifters virkning på organismer, København.

26. – 30. juni: Acid Reign 95? Internasjonal konferanse arrangert av det svenske miljøforskningsinstituttet. Tlf: 46 – 3146 0080.

1. juli: Spania overtar formannsvervet i EU.

6. – 9. juli: Slåttekurs i Nedre Eiker, arrangert av Naturvernforbundet i Buskerud. Tlf: 3275 0504.

22. – 25. august: ENS 1995. Stor miljøkonferanse i Stavanger. Mer info: 5187 0050.

31. august – 14. september: Bergen kommune arrangerer miljøverksted, bymiljø 95.

5. – 6. september: Bo og leve i by. Miljøbykonferanse i Bergen.

11. september: Kommune- og fylkestingsvalg.

2. oktober: Stortingets høstsesjon starter.

15. – 20. oktober: Seminar om bærekraftig turisme i vernede områder, Castleton, England. Mer info: 09544 – 1433 620 373.

Renovasjonsavgiften øker med 40 kroner

Nå kan du levere ditt brukte kjøleskap og fryser til butikken, uten å betale noe. Men du må regne med at renovasjonsavgiften til kommunen øker med rundt 40 kroner.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

Stortingsflertallet ba i fjor sommer regjeringen om å utarbeide et system for en landsomfattende innsamling og gjenvinning av KFK-holdige brukte hvitevarer. Hensikten var å redusere utslipp som svekker ozonlaget.

Regjeringen har nå gitt sitt svar, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. Her loves det

at det neste år skal utarbeides en forskrift om innsamling, men regjeringen letter allerede nå på sløret om hva den vil inneholde.

Vi må alle betale

Først og fremst slås det fast at kjøleskap og fryser skal kunne leveres gratis til forhandlere av slike hvitevarer. Deretter skal kommunene motta varene – også vederlagsfritt. Så skal kommunen sørge for at KFK-gassen tappes og behandles forsvarlig.

Kommunene må finansiere ordningen gjennom å øke renovasjonsavgiften. Det antydes ikke hvor stor økningen blir, det varierer fra kommune til kommune. Men Rogalandsforskning har tidligere beregnet at økningen blir på rundt 40 kroner.

Gjennom innsamlingen skal

det være mulig å samle inn vel ett tusen tonn KFK fra kasserte kuldemøbler i årene framover, heter det i stortingsproposisjonen. Til sammenligning ble det i 1993 importert vel 200 tonn KFK, til alle formål. Import av ny KFK er nå forbudt.

Det vil ta nesten 20 år før det ikke lenger finnes brukte hvitevarer med KFK i husholdningene, mener regjeringen.

I tillegg til KFK-gassen, er det også mulig at forskriften vil

sette krav om at resten av hvitevarene skal tas vare på. I så fall må kommunene sørge for å resirkulere metall, glass, plast, skum og andre komponenter.

For øvrig åpnes det for at enkelte kommuner kan slippe å samle inn hvitevarene, hvis kostnadene blir urimelig høye.

Det nyetablerte Norsk kompetansesenter for avfall og gjenvinning (Norsas) skal bistå kommunene i innsamlingen.

Nødhjelp ved oljesøl

En ny konvensjon om oljeforurensning til havs er nå satt i verk i regi av FNs internasjonale skipsfartsorganisasjon (IMO).

I tillegg må enhver havn og oljeterminal og off-shore installasjoner som innebærer stor risiko for oljesøl, ha en beredskapsplan.

Intertanko, verdens største organisasjon for uavhengige tankeiere, hilser konvensjonen velkommen.

N&M Bulletin
Jon K. Berg

21 land, deriblant Norge, har nå ratifisert konvensjonen, og den kan dermed tre i kraft. Konvensjonen tar sikte på rask respons mot eventuelle oljesøl. Landene som har undertegnet har forpliktet seg til å ha planene klare ved eventuelle ulykker. Til dette formålet er det opprettet et koordineringsorgan i London som skal gi assistanse og informasjon ved alvorlig oljeforurensning.

Fattige rammes

Fattige folkegrupper er mest utsatt for naturkatastrofer. Det er konklusjonen i årets rapport om verdens katastrofer, utgitt blant annet av det internasjonale Røde Kors, skriver The Guardian.

PLM MOSS
GLASS DIVISION

Søppel på børsen

Flere land har satt i gang landsdekkende nettverk av avfallsbørser. Børsene etterspør og tilbyr bedriftsavfall.

N&M Bulletin
Jens Petter Toldnæs

I den tyske delstaten Nordrhein-Westfalen etableres det nå et landsdekkende børsystem for bygge og anleggsavfall. Børsen, som er elektronisk, kan kontaktes over modem, eller et eget tysk teledatasystem. På denne måten kan bedrifter legge inn opplysninger om kjøp og salg. Tiltaket finansieres av det tyske miljøverndepartementet de to første årene, skriver bladet Ren Viden.

30 børser i USA

I California ble avfallsbørsen Calmax startet opp i 1991. Hensikten var å minimere av-

fallsmengden fra bedrifter. Calmax er en del av et amerikansk nettverk med 30 lokale avfallsbørser. Systemet fungerer som en katalog der virksomheter tilbyr og etterspør bedriftsavfall. Katalogen sendes ut gratis to ganger i måneden.

Besparelser og reduksjoner

California Intergrated Waste Management Board har satt igang Calmax. De oppgir at tiltaket alene har ført til besparelser på 855.000 dollar. I tillegg er 152.000 tonn avfall gjenbrukt, istedet for å havne på amerikanske fyllplasser.

Flere trikkereiser

145 millioner reiste med trikk og T-bane i Oslo ifjor, melder Oslo Sporveier.

Senatet angriper miljølover

Tre amerikanske senatorer vil nå gjøre det lettere for selskaper å bygge ut områder hvor det finnes truede arter og naturtyper.

N&M Bulletin
Ole P. Pedersen

Etter at republikanerne overtok kontrollen i det amerikanske Senatet, har miljøorganisasjonene fryktet at miljølovgivningen blir svekket. Det nye forslaget fra de tre representantene, innebærer at naturvitenskapelige fakta skal underordnes sosiale og økonomiske konsekvenser ved et vern av truede arter og naturtyper. «Under enkelte omstendigheter» skal arter ifølge lovforslaget dø ut, til fordel for industriutbygging.

Clinton-regjeringen har kritisert forslaget kraftig. Innen-

riksminister Bruce Babbitt sier til nyhetsbyrået Reuter at «forslaget truer med å ødelegge sikkerhetsnettet for de 955 artene som er regnet som truet i dag».

De republikanske senatorerne går også inn for at blant annet oppdrettslaks skal telle som en del av den amerikanske laksebestanden. Miljøorganisasjonene i USA mener dette kan true villaksen.

Russisk øko-båt

Russland har anskaffet seg sin første økologiske overvåkningsbåt. Den skal identifisere skip som forurenser sjøen og skal gjøre myndighetene til å reagere raskt. Ekopatrol-1, som den kalles, skal kunne analysere vann- og luftprøver. (BBC)

TROMSØ KOMMUNE ANLEGGSSSEKSJONEN

Vi har naturen bare på lån.
Det er opp til hver enkelt av oss å ta ansvar for natur og miljø!

Miljøoppgaver vi jobber med:

- * Rehabilitering og fornying av avløpsnett
- * Bedre metoder for rensing av kloakk
- * Kildesortering av avfall
- * Miljøvennlig behandling av matavfall
- * Sortering av papp og papir
- * Gjenvinning og gjenbruk
- * Informasjon og veiledning til publikum i miljøspørsmål

Fylkeslandbrukskontoret
Landbruksetaten O/A
Støtter et renere miljø!

Miljø på nettet

I denne spalten presenterer vi steder på Internet som handler om miljø og relevant politikk.

SSB og FNI

Både Statistisk sentralbyrå og Fridtjof Nansen Institutt arbeider med miljørelevante tema. Du finner dem på henholdsvis <http://www.ssb.no/> og <http://www.nrsc.no:8001/>.

FN og Fakta om verden

Verdens matvareorganisasjon har akkurat kommet seg opp på Internet. Adresse: <gopher://unep.unep.no:70/11/un/wfp>. CIA utgir hvert år sin «CIA Factbook», med data om alle verdens land. 1994-utgaven kan leses på og hentes ned fra <http://www.ic.gov/94fact/fb94toc/fb94toc.html>.

N&M Bulletin

Du finner oss under menyen «Magazines» på Teleposts Scandinavia Online, <http://www.telepost.no/Welcom.no>. God fornøyelse!

Takk for støtten!

TRØNDERPROTEIN AS
EN BEDRIKT I NÆRINGSKJEDEN
Tlf 74064320 7490 Narvik Fax 74064434

NORGES BONDELAG

Hakker stolper for millioner

Hakkespettenes for-kjærlighet for stolper koster energiverkene flere millioner kroner i året, viser en ny undersøkelse. Skogbruket kan være syndere.

N&M Bulletin

Jens Petter Toldnæs

Norsk institutt for naturforskning (Nina) har undersøkt hvor mye det hakkes i norske stolper.

Skadene som hakkespettene påfører energiverkenes stolper, beløper seg til omlag tre og en halv million kroner årlig.

Skogbruket synderen?

Nina mener det er sterke indikasjon på at skogbrukets driftsformer har skapt et misforhold mellom tilgang på reirtrær for spetter, og tilgang på mat. Store hogstflater gir rike- lig med insekter, men høye trær

blir mangelvare.

For få trær fører til at spette- ne utnytter alternative hekke- plasser som telefon- og kraft- ledningsstolper.

Enkelte stolper har også den fordel at de gir god utsikt til nærområdene og mulighet til å signalisere ved hjelp av trom- ming. Dette er viktig overfor rivaler og mulige partnere. Forsker Kjetil Bevinger på Nina mener spetterne kan opp- leve stolpene som en overdre- vent god etterligning, en såkalt «superstimulus».

Utskifting og gjenfylling

Ninas spørreundersøkelse vi- ser at 67 prosent av de 179 energiverkene som svarte had- de problemer med hakkespettskader. Enkelte energiverk opp- ga at de skiftet opptil 30 stolper i året. Andre hadde betydelige utgifter med gjenfylling av hull.

Det er framsatt mange teori- er om hvorfor hakkespetter foretrekker stolper framfor trær. De fleste er tilbakevist fordi de ut fra biologisk og ad-

ferdsøkologisk kunnskap er li- te tilfredsstillende, skriver Ni- na i sin rapport.

Avliving frarådes

Til tross for skadene spetterne påfører energiverkene bør av- skyting ikke bli aktuell poli- tikk i Norge, mener Nina. Flere spetter tilhører sårbare og tru- ede fuglearter, og alle er dess- uten fredet.

Et annet viktig argument mot avliving er at fjerning av enkelte arter, som for eksempel svartspett, neppe har noe for seg. Et tomt svartspett-område vil raskt bli okkupert av andre hakkespetter.

Netting best

Blant forskjellige tiltak som har vært satt inn for å stoppe hak- kespettene, er det bare ulike former for fysiske hindringer som har vist seg effektive. Net- tingbekledning av stolpene er trolig det beste. Visuelle skremser, som hakkespettsil- huetter, ser ikke ut til å ha noen effekt.

Er miljøvernministeren lurt?

DEBATT

Unni Mathisen,
miljøvernministerens
politiske rådgiver

I artikkelen «Lurer Berntsen» i N&M Bulletin nr. 5, blir det påstått at veimyndighetene, ved å dele opp det planlagte veitilt- aket mellom Moberg og Råd- alen i mindre parseller, har omgått bestemmelsene om kon- sekvensutredninger, og dermed lurt unna et veiprosjekt fra mil- jøvernministerens bord.

Kritikken N&M Bulletin reiser inneholder feiltolknin- ger og er derfor ikke berettiget.

Hovedplan for veistreknin-

gen Moberg – Røykenes ble vedtatt av Vegdirektoratet i desember 1989. Vedtaket ble anket, bl.a. av Naturvernfor- bundet i Hordaland. Utfallet av behandlingen var at Samferd- selsdepartementet i oktober 1991 stadfestet hovedplanen for strekningen Moberg – Svega- tjørn, men forutsatte at strek- ningen nord for Svegatjørn skulle tas opp til ny vurdering.

Som N&M Bulletin påpe- ker, var tiltakets totale investe- ringer beregnet til å overskride 200 millioner kroner – som er grensen for meldeplikt etter bestemmelsene om konse- kvensutredninger. Årsaken til

at Moberg – Svegatjørn ikke ble meldt, er å finne i regelver- kets overgangsbestemmelse. Her det slått fast at bestemmel- sene ikke gjelder for vegtiltak hvor utkast til hovedplan for tiltaket var lagt ut til offentlig ettersyn før 1. august 1990.

Forholdet til bestemmelse- ne om konsekvensutredninger for strekningen nord for Sve- gatjørn er vurdert på nytt. Veg- direktoratet har nå avklart at denne strekningen skal behan- les etter bestemmelsene om konsekvensutredninger. Mel- dingen, med forslag til utred- ningsprogram, vil høyst sann- synlig bli sendt ut på høring i løpet av sommermånedene. Miljømyndighetene og interes- seorganisasjonene vil gjennom høringen kunne påvirke hvilke alternativer og problemstillinger med hensyn til miljø, na- turressurser og samfunn som må utredes. En viktig forutset- ning for reell innflytelse er imidlertid at interesseorgani- sasjonene utnytter de mulighe-

tene høringen gir, og bidrar med konstruktive innspill.

Lovendring

Bestemmelsene om konse- kvensutredninger er under re- visjon som følge av EØS-avta- len. Nytt lovverk ble vedtatt 21. mars 1995. Forskriftene er un- der utarbeidelse og vil bli sendt på en bred høring i løpet av våren.

Lovendringene vil medføre at utredningspliktige tiltak all- tid må konsekvensutredes. Det vil med andre ord ikke lenger være mulig å avslutte behand- lingen ved godkjenning av meldingen. I samsvar med de reviderte bestemmelsene vil også vegtiltak som er mindre enn 200 millioner kroner kun- ne kreves konsekvensutredet dersom tiltaket kommer i kon- flikt med bl.a. vedtatte miljø- mål og retningslinjer.

Hvilke kriterier som skal lig- ge til grunn for et slikt krav om konsekvensutredning vil bli fastsatt i forskriftene.

CO2-utslipp kan øke kraftig fram til 2010

Det internasjonale energibyrået (IEA) spår at utslippene av klima- gasser kommer til å øke med mellom 30 og 40 prosent de neste 15 årene.

N&M Bulletin

Ole P. Pedersen

Ifølge beregningene fra IEA, kommer alle de 23 OECD-landene til å øke sine utslipp fra 1990 til 2010, skriver Reuter. OECD-landene har forpliktet seg til å stabilisere utslippene fra 1990 til 2000.

Selv med høyere priser på energi og økt energieffektivitet, kommer de globale utslippene til å øke med over 25 prosent fra 1990 til 2010. Utslippene i OECD-området kommer til å øke mellom 11 og 24 prosent, ifølge IEAs prognoser.

Selv i 2010 vil størstedelen av klimagassutslippene komme fra i-landene. De folkerike u-landene vil da stå for 45 prosent av de totale utslippene.

Direktør i IEA, Robert Priddle, sier i en kommentar at det er nødvendig med ny politikk hvis dagens mål skal nås.

**TROMS
FYLKESKOMMUNE**

Vi støtter naturvernsaken

Norsk skipsfart støtter Naturvernforbundet!

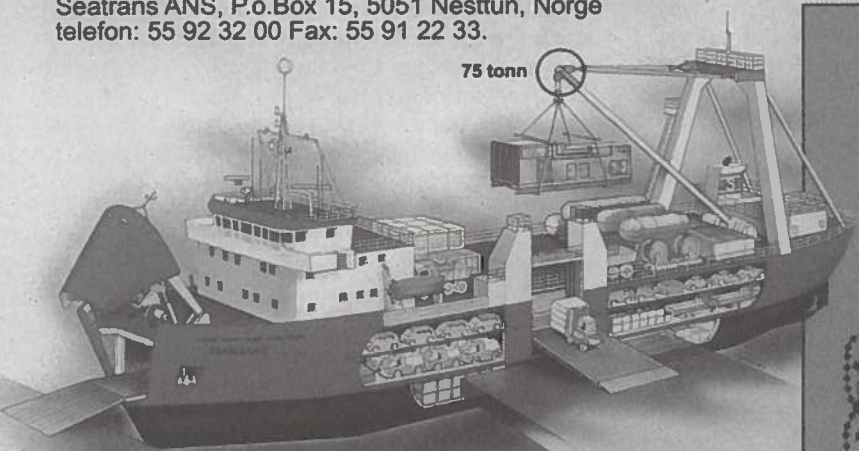
TUNGLØFT-PALLELAST-RO-RO

SEATRANS ANS

Din transport partner - kystveien

Seatrans ANS, P.O.Box 15, 5051 Nesttun, Norge
telefon: 55 92 32 00 Fax: 55 91 22 33.

75 tonn

Våre moderne sideportskip MS "Trans Nes" og "TransVåg" anløper de fleste havner etter Deres behov.

Spesialutstyrt for tungløft og rullende materiell.

Ukentlige seilinger fra Oslo til Hammerfest hver onsdag

Kvernhusvik Skipsverft AS

Narvik havnefogd

KLOSTER CRUISE LIMITED

DIAB
DIVINYCELL core materials
Tlf. 66981930 Fax 66846414

William Knudsen AS
MASKIN- OG INGENIØRFORRETNING

ØRKANGER HAVN
En regionhavn i Midnorge
Adr.: Ørkanger Offshore Base
Tlf.: 72482722
7300 Ørkanger

Red Band as

Fisk i tilbakegang

Fiskefangsten utenfor Angola er redusert med 40 prosent på ett år. Ekspertene ved landets fiskeforskningscenter, mener årsaken til at fisken har dratt sin vei, er økt vanntemperatur, melder BBC.

Norsk skipsfart støtter Naturvernforbundet!

K/S a.s. Rig Seismic II
6270 BRATTVAG

DIN ELEKTROENTREPRENØR

NEPTUN
Elektro AS

HITRA
7250 Meland
Tlf. 72 44 59 94 - Fax 72 44 59 95

FROYA
7260 Stranda
Tlf. 72 44 96 96 - Fax 72 44 96 96

Vi verner miljø, liv og verdier...

EKSTRAND VERKSTED

SKIPSBYGGING - SKIPSREPARASJON - OFFSHORE
STÅLKONSTRUKSJONER - INDUSTRIOPPDRAG - MOTORARBEID - LEKTERE - TAUBÅTER

- MEKANISK VERKSTED
- OMBYGGING
- FORLENGELSE
- REISEREPARASJONER
- INDUSTRIOPPDRAG
- SKIPSREPARASJONER

N.E. LARSEN A.S.
EKSTRAND VERKSTED

3960 Slåtthelle
Telefon: 35 98 37 00
Fax: 35 98 37 26

UNITOR

UNITOR AS

Ferro-Bet
ANTIRUST-SYSTEM

Testet av
Det Norske Veritas

NORSKE PRODUKTER MED VERDENSRY

Ferro-Bet Rustfjerner
Ferro-Bet Rustvask
Ferro-Bet Sealer (rusthindrende maling og grunning i ett)
Ferro-Bet Wiresmøring
Ferro-Bet Degreaser (miljøvennlig universalvask)

Vi har også forhandlere i andre land

A/S Ferro-Bet, 3073 Galleberg • Tlf: 33 77 04 70 • Fax: 33 77 02 05

VESTA MARINE & OFFSHORE

Kvalitet lønner seg!

TELEFON 55 17 10 00

TELEFAX 55 17 18 99

Naturvernere går mot fuglefredning

Økokrim har pågrepet fem personer for fangst av lunde på Røst, og får støtte fra Direktoratet for naturforvaltning (DN) og Norsk Ornitologisk Forening (NOF). Naturvernforbundet har derimot sympati med fuglefangerne.

N&M Bulletin

Jens Petter Toldnæs

Vårfangst av lundefugl har lange tradisjoner på Røst. Fuglene blir fanget ved hjelp av garn. Men slik fangst er totalforbudt i Norge.

Ifølge NOF er det blitt fanget mellom 3000 og 5000 hek-kende fugl årlig. Lundefuglen gikk tilbake med over 60 prosent i begynnelsen av 80-årene. Arten ble totalfredet i 1989.

DN er glad for at Økokrim nå har pågrepet fem personer i denne saken. Kari Heggems-

nes, førstekonsulent i DN, sier til N&M Bulletin at det vil ha en negativ signaleffekt dersom myndighetene ser gjennom fingrene på lovbruddene. DN presiserer likevel at lokalbefolkningen ikke er hovedårsaken til den store nedgangen av lundefugl.

- Lokal tradisjon

Naturvernforbundet er ikke på linje med DN i denne saken. Leder Stein Malkenes mener lovverket er for firkantet.

- Dette er en vanskelig sak. Vi befinner oss i brytningsfeltet mellom lokale høstingstradisjoner på den ene siden og moderne ressursforvaltning på den andre, sier han til N&M Bulletin. Malkenes mener konflikten bunner i at arten skal beskyttes, men at det ikke er de lokale høstingstradisjonene den primært må beskyttes mot.

- Naturvernforbundets rolle må være å legge til rette for en ny metodikk som ivaretar lokalbefolkning og de verdier som ligger i tradisjonell ressursfor-

valtning.

- Dermed er det ikke sagt at vi ikke bør ha et statlig naturvern her i landet, sier han.

Cowboy-tilstander

Stein Malkenes ser at det kan oppstå problemer dersom det åpnes for lundefangst. Han sammenligner lundefangsten med fjorårets debatt om tradisjonell vårfangst på ender i Kautokeino. Her kom det fram at lokalbefolkningen gikk utover det som kunne kalles bærekraftig utnyttelse.

- Det ville ikke være unaturlig om lokalbefolkningen på Røst fikk en viss adgang til fangst av lundefugl, men dersom vi øyner den type cowboymentalitet som det var i forbindelse med andejakten i Kautokeino, vil vi være skeptiske til lundefangsten, sier han.

- Havets kanarifugl

Lederen i Naturvernforbundet ser på lokalbefolkningens ut-

tak av lundefugl som en investering i framtidig naturkunnskap, ved at det er oppmerksomhet rundt fuglebestanden.

Han sammenligner lundefuglen med kanarifuglene som ble brukt i gruvene i England. De skulle varsle om for lite oksygen i gruvene.

- På samme måten sier lundefuglen fra når noe er galt i havet, sier han.

- Verste faunakrim

NOF på sin side karakteriserer lundefangsten som den største organiserte faunakriminaliteten i Norge.

Foreningen har også reagert på at Venstre-ordføreren på Røst har støttet faunakriminaliteten. I et brev til Venstre ber NOF om en redegjørelse for Venstres holdning til faunakriminalitet, og spesielt til lundefangsten på Røst.

Østrogeneffekter skremmer danskene

Den danske miljøministeren, Svend Auken, mener en ny rapport om østrogeneffekter reiser spørsmål ved hele vår livsstil.

N&M Bulletin

Jens Petter Toldnæs

En ny undersøkelse om østrogeneffekter bekymrer danskene. Undersøkelsen, som er gjort

på oppdrag for den danske Miljøstyrelsen, er utført av forskere fra flere land. Den peker på en sterkt dalende sædkvalitet hos menn, en sterk økning av testikkelkreft hos yngre menn og misdannede kjønnsorgan hos gutter.

Tvinger fram tiltak

Dette bekymrer Danmarks miljøminister, Svend Auken.

- Den store utbredelsen av de østrogenlignende kjemikalier tvinger frem en rekke konkrete tiltak fra myndighetene, såvel som til en bredere overveielse av selve det moderne menneskets livsstil, sier han til den danske avisen Information.

Finnes overalt

Auken mener det er spesielt alvorlig at de skadelige stoffe-

ne opptrer overalt i vanlige menneskers hverdag. De mange forskjellige stoffene omfatter blant annet en rekke sprøytetgifter, visse typer lakk, maling, plast, rengjøringsmidler og såkalte bløtgjøringsmidler som brukes i PVC-plast. Miljøstyrelsen ønsker nå å se på hvordan forskningsinnsatsen kan styrkes på dette området.